

IJTIMOIIY MUAMMOLAR

Safarova Mohinur Alisher qizi

TAFU 1-kurs talabasi

Kalit soʻzlar: *ta'lim, maktab, karupsiya, forma, bilim*

Bizga ma'lumki bugungi kunda ta'lim sohasida olib borilayotgan islohatlar bir qancha savollarga sabab bòladi. Bunga misol tariqasida "Qishgi ta'tilning chòzilishini aytib òtsak mubologà bòlmaydi" 9-yanvarda ta'til mudattining 24-yanvarga kòchirilishi va 20-yanvar kuni yuqorida òtirgan qoshtirnoq ichidagi insonlarni 21-yanvarda òqishni boshlash haqidagi qarorini" kòrsatish mumkin. Bugungi maqollamizda sizga ulardan bir qancha muamollarga yechim topish umiddidamiz.

MAKTABDAGI MUAMMOLAR

Bu muammolar bilasizki maktab ostonasidan boshlanadi. Maktab ostonasidan kirar ekanmiz talab qilinadigan birinchi muammo bu òquvchilarning bilim darajasi pastligi bu muammoga qanday duch kelmoqdamiz.

Misol qilib aytishimiz mumkunki dars bòlayotgan bir paytda ustozlarning yòqlama qilish uchun darsni bo'lib kirishi bolalarning xayollarini buzishi aytarli xolat. Maktabda eng dolzarb muammolardan biri bu formaga toxtalib òtishimiz. Men òzimdan misol qilib aytadigan bòlsam bizning maktabda fòrma birinchi òrinda edi. Qizlarning ròmol orab kelishi, bollarning soqol qòyishi bilan boshlanar edi. Ròmol òrab kelgan qizlarni darsga kirdirmaslik xolati kòp uchrar edi. Nima uchun? Kalta yubka kiyib darsda òtirish mumkunu lekin ròmol òrab kelish mumkin emas edi. Men xali xanuz bu savolga javob izlamoqdaman. Nima uchun maktabda birinchi darajada fòrma turadi bilim emas chet elda nima uchun birinchi darajada bilim turadi-yu eng oxirgi òrinda fòrma turadi. Bu muammolarga bugun yechim topamiz degan umiddamiz .

Òzbekiston rivojlanishi uchun birinchi darajada bilim turishi kerak emasmi? Òqituvchilarning loqaydligi sababli bolalar bilimsiz bolib qolmayaptimikan, òqituvchilarning bilim darajasi nega bunchalar pasayib ketmoqda. Maktab pragramalaridan tashqari òquvchilar tayyorlov kurslariga bormasdan turib nima uchun universitet talabalik hisinida tuya olishmayapti. Òqituvchilar bilimi pastligi tufayli òquvchilarga yaxshi dars òtib berisholmayapti, biroq bilimi kuchli òqituvchilar hozirda òquv kurslarida dars berishmoqda shu sababli bilimga chanqoq òquvchilar òquv kurslariga borib bilim olishmoqda.

Ayrim maktab, kollej, universitetlarda xaligacha karupsiya davom etib kelmoqda. Misol qilib aytadigan bolsak ba'zi bir òqituvchilar talabalardan fanini yopib berish uchun pul talab qilishmoqda. Afsuski bu karupsiya jamiyatimizning eng og'riqli nuqtalaridan biridir. Biz ishonamizki bir kun kelib Òzbekistondagi ta'lim ham Yaponiya, Korea, Xitoy, Amerika, Buyuk Britaniya kabi rivojlangan davlatlar qatoriga kiradi.

Nima uchun Yaponiya , Xitoy , Koreada boğcha bolalari boğchani yakunlayotganida beshta tilda ravon gaplasha oladi-yu, lekin Òzbekistonda xatto Universitet talabalari ikkita tilda ham ravon gaplasha olishmaydi. Chunki Òzbekistonda yetarlicha mutahassislar yetishmasligi tufayli biz bu muammolarga duch kelmoqdamiz. Sababi yaxshi bilim va kònikmaga ega mutahassislar oyligi baland bòlgan chet davlatlarga ketishmoqda. Maktabda òquvchilar òz fikrini bayon etisha olmaydi buning sababi òquvchilar badiiy kitoblar,qiziqarli ensiklapediya turli xil gazeta va maqolalar òqimay qòyishgan. Òqishni istagan bolalarda ham turli xil muammolarga duch kelmoqda. Misol qilib aytadigan bòlsak moddiy tomondan qiyinchiliklarga uchramoqda. Ota-onalar bolalari òqishi uchun sarmoya kiritishdan kòra biznesga sarmoya kiritganim yaxshi deb òylaydi. Qarabsizki ota-onalar judda katta xatoga yòl qòyishmoqda. Òzbekistonda kòpchilik ota onalar qiz farzandini òqitishdan kòra turmushga berganim avzal deb fikr yuritishadi. Qiz bolani òqitsa bir jamiatni òqitdi,òg'il bolani òqitsa bir oilani òqitdi degan fikrlar ham bor. Maktabda kam ta'minlangan bolalar ròyxatiga yozayotganda kim kam taminlangan deya barcha sinfdoshlarining orasida uni izza qilib sòrashi tògrimi? Mening fikrimcha bu xolat notògri deb òylayman. Chunki bu bir òquvchini kamsitish bilan barobardir. Buning yechimi judda oson deb òylayman òquvchilar òrtasida yozma sòrovnoma shaklida olinsa maqsadga muvofiq bòlar edi.

Kòchada yurganimizda kòramizki krakashlik qilib yurgan insonlarning kòpchiligida diplomi bor. Nima uchun umrini sarflab òqigan diplomi uyida chang bosib yotibdi. Buning sababi oilasini bu oylik bilan boqqa olmasligi kunlik daromadining yòqligi deb òylayman.

Nima uchun Òzbekistonda super kantraktlar xali ham davom etib kelmoqda. Bilimi bor òquvchilar kirsin Universitetga. Misol qilib aytadigan bòlsak ota-onasi farzandini Tibbiyot Universitetida òqishini istadi lekin farzandi òqishni istamasdan òyin kulgu fanlarini pul bilan yopib òqishini tamomladi endi òzingiz òylab kòrinchi yaxshi malakali shifokor bòlib yetishib chiqadimi. Kim unga òz xayotini ishonib topshiradi.

Ba'zi bir Universitetlarda tyutorlar yomon òqiydiganlar va judda kòp dars qoldiradiganlarga indamay yaxshi òqib kasal bòlib qolganligi sababli 1kun dars qoldirganlarga chora kòrishmoqda siz buni qanday baxolaysiz.Shu adolatdanmi ?

Maktablarda dars soatlarini uzaytirish kerak.Dars soatlari qisqaligi sababli òqituvchilar òquvchilarni bilimini baxolay òlishmayapti yoki yetarlicha bilib berishga vaqt yetmayapti.

Ba'zi bir òquvchilar òqituvchilarni darslarini mensimay otiradi.Òqituvchilar esa darslarini òtishga qiyinalishadi shu sababli darsi tarbiyavi soatga aylanib ketishadi

Xulosa qilib aytadigan bòlsak Òzbekistonda hamma òz kasbining mutaxassisi bòlganida edi Òzbekiston ta'limi ham rivojlangan davlatlar qatorida bòlardi

Bugungi kunda dolzarb muammolardan biri bòlib kelayotgan bir masalaga toxtalib òtisak mubolağa bòlmaydi. Bir mashhur insoning hayotida yuz bergan voqeani sizlarga ulashishni istadim.U inson kurslarga borishga uyidagi sharoit tògri kelmasligi sababli òzi òqishga qaror qildi va òqishni boshladi qarabsizki imtixon kunlari yetib keldi u inson òqishga kiraman deb ishongan edi afsuski imtixon javoblari chiqdi va kirolmaganligi haqida

eshitishi bilan tushkunlikka tushdi lekin ozini qòlga oldi va òqishga kirish uchun yanada kuchliroq òqiy boshladi kunlar, oylar bir birini quvalab qarabsizki yana avgust oyi imtixonlar boshlanish vaqti keldi yana topshirdi afsuski yana natija yomon chiqdi ota -onasi undan judda katta umid kutgan edi yana tayyorlanishni boshladi uchinchi yil yana qayta va qayta tayyorlana boshladi imtixon kunlari yana keldi uuuu yana topshirdi va nihoyat u òqishga kirdi lekin kantrakt asosida òqishga kirganligi sababli òqishni tòxtatishga majbur bòldi ota -onasi òqiyver bir amallab kantraktni ham tòlarmiz dedi lekin uning vijdoni qiynalib yana bir yil tayyorlanib topshiraman dedi uuu òqishga judda qattiq kirishgandi qarabsizku uu yana òqishga topshirdi va nihoyat òqishga grand asosida qabul qilindi hozirda judda katta jurnalist bòlib ish yuritib kelmoqda. Hozirgi kunda kantraktlarni tòlash unchalik ham qiyin bòlmay qoldi deb takidlamogda faqat inson òqishni xohlasi bas deb ayyib òtdi intirysida. Men uning gaplaridan tasirlanib òqishga qattiq kirishdim va menda ham birinchi yil xuddi shunday voqea yuz berdi men judda qattiq tushkunlikka tushib qoldim va xususiy Universitetlar ochildi va men unga ham topshirdim yiqilaman deb òylagan edim lekin òqishga qabul qilindingiz deb menga xabar keldi juddayam xursand bòldim hozirda Toshkent Amaliy Fanlar Universitetida 1-kurs talabasiman lekin òqish Universitetda boshqacha ekan hamma òzi uchun òqishi kerak yoki òyin kulgu bilan vaqtiz òtib ketar ekan men boshida kursdoshlarimga qòshilib òqishni tashlab qòydim kiyin menga dadamning bir gaplari judda qattiq tasir qilib hozirda yaxshi òqish uchun harakat qilmoqdaman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maqola: “Ta’limdagi haqiqatlar”. Muhridin Safarov. 2023